

HERPETOLOGIE: TIEN JAAR SPRINGERS EN KRUIPERS

De toekomst voor de Limburgse kikkers ziet er rooskleurig uit. Of niet soms? Ruim 80 leden van de Herpetologische Studiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg zetten zich nu al meer dan tien jaar in voor het behoud en herstel van de Limburgse herpetofauna. En zie daar, in de loop der jaren hebben ijver en inzet geleid tot resultaten die ook buiten van de provinciegrenzen hun weerklank vinden. Moeten we hierbij denken aan de opkomst van de Bruinkikker via het circuit van de tuinentra of aan de Groene Milieukikker, met Bovag-garantie? Of hebben nu ook de goedkopere restaurantketens langs onze autowegen eindelijk het culinaire genot van kikkerbiljetjes en gegrilde paddesnoeren ontdekt?

Nee, geen van al deze buitensporige zaken hebben ook maar iets met natuurbescherming te maken. De ware herpetoloog is bezig in het veld. Hij zoekt, neemt waar, noteert en gebruikt de verzamelde gegevens voor het sturen van beleid en beheer in een richting die flora en fauna, en dus ook de herpetofauna, ten goede komt.

In deze aflevering van het Natuurhistorisch Maandblad kunnen we op een comfortabele manier lezen hoe het onderzoek en de situatie van de Limburgse herpetofauna het afgelopen decennium verlopen is. Een aantal soorten en aspecten passeren hierbij de revue. Iets wat daarbij vaak niet aan de orde komt is de tijd die nodig was om de gegevens te verzamelen. Reeds vroeg in het voorjaar, als de avonden nog kil en vochtig zijn, gaat de herpetoloog op pad om de paring van de Bruine kikker en de paddentrek te observeren. Mening onderzoeker komt dan met natte kleren en ijskoude handen thuis. Uitgerust met zaklantaarns en schepnet kan in de periode daarna de voortplanting van diverse salamandersoorten goed onderzocht worden. Ook de kooractiviteiten van de meeste kikker- en paddesoorten vinden bij voorkeur in de avond en nacht plaats. Meestal zijn de weersomstandigheden dan wat aangenamer. Dit laatste geldt in ieder geval voor het onderzoek dat aan de reptielen plaatsvindt. Onze inheemse slangen en hagedissen koesteren zich na een maandenlange winterslaap in de zon om voldoende energie te krijgen voor de actieve voortplantingsperiode die komen gaat. Het voorjaar, de zomer en de herfst zijn echter alle drie geschikte jaargetijden om herpetologisch onderzoek uit te voeren, dus wat dat betreft hoeven de leden van de Herpetologische Studiegroep zich geen moment te vervelen. Dit bewijzen de onderwerpen die in dit Maandblad aan de orde komen.

In de loop der jaren is op vele fronten werk verricht teneinde de Limburgse amfibieën en reptielen een betere toekomst te geven. Naast het uitvoeren van onderzoek is het ook belangrijk dat er goede contacten werden gelegd met de overheden en natuurbeschermingsorganisaties. Dit leidde in 1983 onder meer tot de oprichting van een Overleggroep Poelenbeheer. In een samenwerking tussen deze overleggroep en de Herpetologische Studiegroep Limburg zijn inmiddels drie actieplannen tot behoud en herstel van de Limburgse amfibieën opgesteld. De benodigde inventarisatiegegevens worden voor een groot deel door de leden verzameld. Talloze subsidies worden voor deze en andere actieplannen via de Herpetologische Studiegroep aangevraagd en gehonoreerd, waardoor de uitvoering van poelenaanleg en -herstel niet lang op zich laat wachten. De veelal positieve resultaten kunnen zonder twiifel spectaculair worden genoemd. Ook over deze facetten wordt in deze uitgave bericht.

De publicitaire kant van de Herpetologische Studiegroep dient niet vergeten te worden. Reeds vanaf het begin wordt jaarlijks een verslag uitgegeven, waarin de verzamelde waarnemingsgegevens worden gepresenteerd. Er staan artikelen in over onderzoek en wetenswaardigheden op het gebied van de herpetofauna. Thans is dit jaarverslag aan haar tiende uitgave toe en bestrijkt het, door een toenemende samenwerking tussen de diverse groeperingen die op herpetologisch gebied werkzaam zijn, geheel Nederland. Het Natuurhistorisch Maandblad vormt voor Limburg eveneens een belangrijk medium waarin de resultaten van onderzoek gepubliceerd kunnen worden. De publicitaire hoogtepunten in het bestaan van de studiegroep vormen het vervaardigen van de film "Amfibieën en Reptielen van Limburg" door Peter Keyzers en Niek Frigge, en de deelname aan het TV-programma "Ja, Natuurlijk", waar het herpetologisch team goed uit de bus kwam. Op educatief en informatief gebied heeft de Herpetologische Studiegroep zich reeds meerdere malen getoond. Voor leden en belangstellenden worden jaarlijks excursies en lezingen georganiseerd. Daarnaast verleent de groep haar medewerking aan diverse tentoonstellingen. Voor het eerst wordt dit jaar in samenwerking met de Stichting Herpetologische Studiegroepen de "Bronzen Kikker" uitgereikt, een prijs die wordt toegekend aan die groepering, gemeente, instelling of persoon, die zich op een bijzondere wijze heeft ingezet voor het behoud en herstel van de inheemse amfibieën en reptielen. Het zou te ver voeren om hier alle activiteiten op te sommen die door de Herpetologische Studiegroep Limburg werden en worden uitgevoerd. Ik hoop dat de lezer aan de hand van dit themanummer over herpetofauna een goede indruk zal krijgen. Eén ding is echter zeker: de herpetoloog zal ook in de toekomst al springend en kruipend zijn weg weten te vinden in de boeiende natuur om hem heen.

H.J.M. VAN BUGGENUM
voorzitter Herpetologische Studiegroep Limburg